

FORSVARSMINISTERIET

Forslag til

Lov om ændring af lov om forsvarets formål, opgaver og organisation m.v.

(Ændringer som følge af regeringens terrorhandlingsplan og Aftale om forsvarets ordning 2005-2009 m.v.)

§ 1

I lov nr. 122 af 27. februar 2001 om forsvarets formål, opgaver og organisation m.v. foretages følgende ændringer:

1. § 5 affattes således:

"§ 5. Forsvaret skal kunne deltage i tillidsskabende og stabilitetsfremmende opgaver samt dialog og samarbejde på det forsvarsmæssige område med lande i og uden for NATO i såvel Danmarks nærområde som globalt."

2. Efter § 7 indsættes:

"§ 7 a. Forsvarsministeren har det overordnede koordinerende ansvar for søredningstjenesten i danske farvande."

3. § 12, stk. 2, affattes således:

"Stk. 2. Forsvarschefen kan efter bemyndigelse fra forsvarsministeren delegerede dele af sin kommando over militære styrker m.v., der indsættes til løsning af opgaver i NATO-regi, jf. § 3, til NATO's øverstkommanderende for De Fælles Forsvarsstyrker."

4. § 12, stk. 3, ophæves.

5. I § 13 indsættes som *stk. 3*:

"Stk. 3. Ved den i stk. 2 nævnte virksomhed rettet mod forhold i udlandet kan tjenesten medtage oplysninger om danske statsborgere samt personer, der opholder sig i Danmark."

6. I § 13 indsættes som *stk. 4*:

"Stk. 4. Forsvarets Efterretningstjeneste kan videregive oplysninger til Politiets Efterretningstjeneste i det omfang, videregivelsen kan have betydning for varetagelse af tjenesternes opgaver."

7. I § 18, *stk. 1*, ændres "§ 114, stk. 2" til "§ 114 d".

8. § 20 ophæves.

§ 2

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelse i Lovtidende.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Indholdsfortegnelse

Almindelige bemærkninger

1. Baggrunden for lovforslaget	4
1.1. Den tværministerielle arbejdsgruppes rapport og regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse	5
1.2. Lovforslagets nærmere indhold	5
2. Forsvarets opgaver	6
3. Forsvarets organisation	7
4. Forsvarets Efterretningstjeneste	8
4.1. Oplysninger om danske statsborgere samt personer, der opholder sig i Danmark	8
4.1.2. Den tværministerielle arbejdsgruppes anbefalinger og overvejelser	8
4.1.3. Forsvarsministeriets overvejelser	9
4.1.4. Lovforslagets indhold til § 13, stk. 3, i forsvarsloven	11
4.2. Udveksling af efterretningsmæssige oplysninger mellem efterretningstjenesterne	12
4.2.1. Den tværministerielle arbejdsgruppes anbefalinger og overvejelser	12
4.2.2. Gældende ret	13
4.2.3. Forvaltningsloven og anden lovgivning	13
4.2.4. Gældende rets betydning for udveksling af oplysninger mellem efterretningstjenesterne	15
4.2.5. Forsvarsministeriets overvejelser	15
4.2.6. Lovforslagets indhold til § 13, stk. 4, i forsvarsloven	16
5. Andre Bestemmelser	18
6. Konsekvenser	19
6.1. Økonomiske konsekvenser for det offentlige	19
6.2. Administrative konsekvenser for det offentlige	19
6.3. Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	19
6.4. Administrative konsekvenser for erhvervslivet	19
6.5. Miljømæssige konsekvenser	19
6.6. Administrative konsekvenser for borgerne	19
6.7. Forhold til EU-retten	19
6.8. Hørte myndigheder og organisationer	19
6.9. Sammenfattende skema	20
Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser	21

Almindelige bemærkninger

1. Baggrunden for lovforslaget

Siden terrorangrebene i USA den 11. september 2001 har der bestået et generelt forhøjet trusselniveau i den vestlige verden og i forhold til vestlige interesser. Terrorhandlinger på Bali i 2002, i Madrid i 2004 og i London i 2005 vidner herom.

Siden 11. september 2001 har regeringen iværksat en række initiativer med henblik på forebyggelse, afværgelse og efterforskning af terrorisme, herunder er der bevilget ressourcer med det formål at styrke efterretningstjenesterne.

For Forsvarets Efterretningstjeneste har dette medført, at tjenesten har fået tilført øgede ressourcer, der bl.a. er anvendt til anlæg og materiel til indhentning af oplysninger fra nye geografiske områder og nye typer af kommunikation. Der er samtidig gennemført en udvidelse og reorganisering af tjenestens analysefunktioner. Forsvarets Efterretningstjenestes øgede kapacitet til indhentning på terrorområdet og den større analysekapacitet er omsat i en stigende rapportering på terrorområdet og en øget informationsudveksling med Politiets Efterretningstjeneste og med udenlandske samarbejdspartnere.

I lyset af hændelserne i London i sommeren 2005 fandt regeringen anledning til at foretage en samlet gennemgang og vurdering af det danske samfunds indsats og beredskab over for terrorhandlinger. Regeringen nedsatte til det formål en tværministeriel arbejdsgruppe om terrorbekæmpelse, der tillige fik til opgave at overveje behovet for yderligere initiativer.

Arbejdsgruppen offentliggjorde sine anbefalinger den 3. november 2005.

Som opfølgning på arbejdsgruppens anbefalinger offentliggjorde regeringen den 16. november 2005 sin handlingsplan for terrorbekæmpelse. Det fremgår bl.a. heraf, at forsvarsloven bør ændres.

Med denne anledning som udgangspunkt er det fundet hensigtsmæssigt samtidigt at foretage en række mindre justeringer af forsvarsloven. Justeringerne relaterer sig til forsvarets opgaver og organisation og foretages,

som konsekvens af den politiske aftale mellem Venstre, Konservative, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne om forsvarets ordning 2005 – 2009 (herefter forsvarsforliget).

1.1. Den tværministerielle arbejdsgruppes rapport og regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse.

Den tværministerielle arbejdsgruppe offentliggjorde den 3. november 2005 rapporten "Det danske samfunds indsats og beredskab mod terror". Rapporten indeholder 49 anbefalinger, som efter arbejdsgruppens opfattelse er egnet til at styrke indsatsen og beredskabet mod terror.

På baggrund af arbejdsgruppens anbefalinger fremlagde regeringen den 16. november 2005 en handlingsplan for terrorbekæmpelse, som indeholder en række initiativer med henblik på at styrke det danske samfunds indsats og beredskab mod terror. I handlingsplanen er angivet, hvordan regeringen vil arbejde videre med hver enkelt af arbejdsgruppens anbefalinger.

Lovforslaget er en udmøntning af regeringens handlingsplan og indgår sammen med lovforslag fra bl.a. justitsministeren og ministeren for videnskab, teknologi og udvikling i regeringens antiterrorlovpakke.

1.2. Lovforslagets nærmere indhold

Lovforslaget er en udmøntning af regeringens terrorhandlingsplan, nærmere bestemt anbefaling 2 og 3.

Som anbefaling 2 vil regeringen søge tilvejebragt udtrykkelig hjemmel i forsvarsloven til, at Forsvarets Efterretningstjenestes efterretningsindhentning rettet mod forhold i udlandet også kan medtage oplysninger om i Danmark hjemmehørende personer.

Som anbefaling 3 vil regeringen søge tilvejebragt et særligt lovgrundlag for efterretningstjenesternes udveksling af oplysninger, når videregivelsen kan have betydning for varetagelsen af tjenesternes opgaver. Arbejdsgruppen anfører i den forbindelse, at der bør være adgang til, at oplysninger om i Danmark hjemmehørende personer kan udveksles mellem Forsvarets Efterretningstjeneste og Politiets Efterretningstjeneste uden den pågældende persons samtykke og uden en konkret vurdering af hver enkelt oplysnings betydning, når oplysningerne er relateret til terror, spredning af masseødelæggelsesvåben og anden grænseoverskridende kriminalitet.

Lovforslaget indeholder derfor to nye bestemmelser i forsvarslovens § 13, stk. 3, og § 13, stk. 4, vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste. § 13, stk. 3, har til formål at skabe udtrykkelig hjemmel til, at Forsvarets Efterretningstjenestes efterretningsindhentning rettet mod forhold i udlandet også kan medtage oplysninger om danske statsborgere og personer, der opholder sig i Danmark. § 13, stk. 4, skaber grundlag for, at Forsvarets Efterretningstjeneste kan videregive bl.a. fortrolige oplysninger og personoplysninger til Politiets Efterretningstjeneste uden den pågældende persons samtykke og uden en konkret vurdering af hver enkelt oplysningens betydning.

Der henvises til punkt 4 nedenfor.

Lovforslaget indeholder herudover mindre justeringer af forsvarsloven. Justeringerne relaterer sig til forsvarets opgaver og organisation og foretages som konsekvens af forsvarsforliget.

Der henvises til punkt 2 og 3 nedenfor.

2. Forsvarets opgaver

I henhold til forsvarsforliget skal forsvaret styrke kapaciteten på to centrale områder: 1) Internationale deployerbare militære kapaciteter og 2) Totalforsvaret, herunder evnen til at imødegå terrorhandlinger og deres virkninger.

Med forsvarsforliget er der skabt forudsætninger for, at forsvaret hurtigt og fleksibelt kan opstille og udsende styrker i internationale operationer samt opretholde og udsende kapaciteter svarende til ca. 2000 soldater i slutmålet. Den sikkerhedspolitiske vægt i forsvarsforliget er rettet mod at kunne imødegå truslerne, der hvor de opstår, hvad enten det er inden for eller uden for landets grænser. Forsvaret skal derfor være fokuseret på dels sammen med øvrige komponenter at styrke totalforsvaret af Danmark, dels at kunne deltage i internationale operationer.

Med det nye trusselsbilledes uforudsigelighed, kan det danske forsvar ikke længere indrettes efter et veldefineret billede. Forsvaret skal fremover indrettes efter en kapacitetsbaseret tilgang, således at en bred vifte af kapaciteter kan stilles til rådighed i situationer, hvor dansk sikkerhed eller danske interesser direkte eller indirekte er truet eller berørt, eller hvor dansk ansvar i det internationale samarbejde tilsiger det. Truslernes uforudsigelige

karakter stiller krav om øget vægt på indsatsberedskab og evnen til at kunne indsætte kapaciteter, hvor der opstår behov, hvad enten der er tale om en humanitær indsats, fredsstøttende operationer, fredsskabende operationer eller katastrofesituationer i og uden for Danmark.

Med det ændrede trusselsbillede og de ændrede sikkerhedspolitiske vilkår, herunder i særdeleshed udvidelsen af både NATO og EU, er fokus ikke længere rettet med særlig vægt på de central- og østeuropæiske lande. Nutidens trusler mod Danmark og danske interesser udspringer globalt. Som forsvarrets deltagelse i stabilitetsfremmende internationale operationer i de senere år og i dag vidner om, skal forsaret som sikkerhedspolitisk instrument være i stand til i en multinational ramme at rette fokus globalt og løse problemerne, der hvor de opstår. Som en konsekvens af denne udvikling, vil det være mere retvisende, at det af forsvarsloven fremgår, at forsaret skal deltage i opgaver samt indgå i dialog og samarbejde på det forsvarsmæssige område med lande i og uden for NATO i såvel Danmarks nærområde som globalt. Med dette som begrundelse er der fundet anledning til at ændre lovens § 5.

Som følge af rigsrevisionens beretning 5/02 om søredningstjenestens effektivitet er det mellem Statsministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet og Forsvarsministeriet besluttet at skabe klare ansvarsforhold i relation til søredningstjenesten i Danmark. Det er besluttet, at det overordnede koordinerende ansvar for søredningstjenesten i danske farvande påhviler forsvarsministeren. Med dette som begrundelse er der fundet anledning til at ændre lovens § 7.

3. Forsvarets organisation

For Danmark er NATO det centrale forum for solidarisk og forpligtende sikkerheds- og forsvarspolitisk samarbejde. Det kollektive forsvar forbliver forankret i NATO, som også fremover skal være ramme for det transatlantiske partnerskab, hvorved nye trusler kan imødegås, og Europas sikkerhed kan garanteres. Danmark skal fortsat kunne yde troværdige bidrag til NATO, herunder til NATO's Response Force.

Der er imidlertid sket ændringer i NATO's organisation, som medfører et behov for justering af forsvarsloven. Således er der ikke længere en øverstkommanderende for De Fælles Forsvarsstyrker i Atlantområdet (SACLANT), da denne kommando er overtaget af den øverstkommanderende for De Fæl-

les Forsvarsstyrker i Europa (SACEUR). Af hensyn til en lovtekstmæssig sikring af evt. fremtidige organisationsændringer i NATO er det fundet hensigtsmæssigt at ændre lovens bestemmelser, så der alene henvises til "NATO's øverstkommanderende for De Fælles Forsvarsstyrker".

Den forsvars- og sikkerhedspolitiske virkelighed har ligeledes medført ændringer i det organisatoriske forhold til NATO, idet den beredskabsmæssige foranstaltning i forsvarslovens §12, stk. 3, om, at danske styrker hurtigt kunne indsættes i NATO-sammenhæng ved et angreb i det regionale område, blev afskaffet den 1. januar 2005. Den beredskabsmæssige foranstaltning bestod i, at Chefen for Forsvarets Operative Styrker, som var organisatorisk indplaceret i både den nationale struktur og i NATO's struktur, kunne bemyndiges til føre kommando over de nationale styrker, indtil en folketingsbeslutning tillod, at forsvarschefen, efter bemyndigelse af forsvarsministeren, kunne delegere dele af sin kommando over militære styrker m.v. til NATO's øverstkommanderende. Med nedlæggelse af stillingen som Chefen for Forsvarets Operative Styrker følger, at lovens § 12 stk. 3, udgår.

4. Forsvarets Efterretningstjeneste

4.1. Oplysninger om danske statsborgere samt personer, der opholder sig i Danmark.

4.1.2. Den tværministerielle arbejdsgruppes anbefalinger og overvejelser

Det fremgår af den tværministerielle arbejdsgruppes rapport, at det med Forsvarets Efterretningstjenestes øgede fokus på terrorisme og anden grænseoverskridende kriminalitet hyppigere sker, at Forsvarets Efterretningstjeneste som led i sin virksomhed rettet mod forhold i udlandet modtager oplysninger om i Danmark hjemmehørende personer. Arbejdsgruppen anfører, at sådanne oplysninger kan have afgørende betydning for politiets evne til at imødegå terrorhandlinger eller anden samfundstruende kriminalitet.

På den baggrund foreslår arbejdsgruppen som anbefaling 2, at der i forsvarsloven skabes udtrykkelig hjemmel til, at Forsvarets Efterretningstjenestes efterretningsindhentning rettet mod forhold i udlandet også kan medtage oplysninger om personer, som er hjemmehørende i Danmark.

4.1.3. Forsvarsministeriets overvejelser

Åbne samfund som det danske er i en globaliseret verden sårbar overfor grænseoverskridende kriminalitet og transnational terrorisme, der blandt andet udnytter åbne grænser og moderne elektronisk kommunikationsudstyr.

Som det udtrykkeligt er fastsat i forsvarslovens § 13, stk. 2, er det Forsvarets Efterretningstjenestes opgave at indsamle, bearbejde og formidle informationer om forhold i udlandet af betydning for Danmarks sikkerhed, herunder for danske militære enheder og andre som er udsendt til løsning af internationale opgaver. Tjenesten foretager således bl.a. en målrettet indhentning af oplysninger om forhold, der har betydning for erkendelse af direkte eller indirekte trusler mod danske sikkerhedsinteresser.

Indhentningen er bl.a. rettet mod terrorisme og våbenspredning, herunder transport og handel med konventionelle våben og spredning af materialer og teknologi til udvikling og produktion af masseødelæggelsesvåben, samt mod international organiseret kriminalitet i øvrigt, herunder i områder med udsendte danske styrker.

Med den stigende internationalisering og Forsvarets Efterretningstjenestes fokus på terrorisme og anden grænseoverskridende kriminalitet sker det, at Forsvarets Efterretningstjeneste som led i sin almindelige virksomhed rettet mod forhold i udlandet af betydning for Danmarks sikkerhed, jf. § 13, stk. 2, modtager oplysninger om danske statsborgere og personer, der opholder sig i Danmark eller oplysninger med en dansk vinkel i øvrigt. Sådanne oplysninger kan have afgørende betydning for politiets evne til at til at imødegå terrorhandlinger eller andre meget alvorlige samfundstruende forbrydelser, herunder forbrydelser mod staten, og alene af den grund ville det efter Forsvarsministeriets opfattelse være uforsvarligt, hvis sådanne oplysninger ikke kunne medtages af Forsvarets Efterretningstjeneste, men i stedet skulle kasseres.

Såfremt Politiets Efterretningstjeneste beslutter at indlede en egentlig efterforskning på baggrund af de modtagne oplysninger, vil dette ske i henhold til de gældende retningslinier herfor, herunder retsplejelovens bestemmelser.

Formuleringen "danske statsborgere og personer der opholder sig i Danmark" er i lovforslaget anvendt i stedet for "i Danmark hjemmehørende per-

soner", som er anvendt i bl.a. regeringens terrorhandlingsplan. Baggrunden herfor er, at Forsvarsministeriet er af den opfattelse, at begrebet "i Danmark hjemmehørende personer" ikke tydeligt angiver, hvilke persongrupper, der er omfattet af formuleringen. Den i § 13, stk. 3, foreslåede formulering omfatter danske statsborgere, uanset om disse fysisk opholder sig i Danmark, juridiske personer, samt personer, som ikke er danske statsborgere, men som opholder sig i Danmark i kortere eller længere tid.

Formålet med lovforslaget er således at skabe udtrykkelig hjemmel til, at Forsvarets Efterretningstjeneste, i forbindelse med sin almindelige opgavevaretagelse rettet mod forhold i udlandet, kan være i besiddelse af oplysninger om danske statsborgere og personer, der opholder sig i Danmark eller oplysninger, der i øvrigt har tilknytning til Danmark.

Denne omstændighed er ikke udtryk for en ændring af efterretningstjenestens opgaver, men en konsekvens af den globale udvikling og nutidens truselsbillede.

Eksempelvis kan en elektronisk efterretningsindhentning rettet mod telefonopkald mellem personer i udlandet efter en nærmere granskning føre frem til, at den ene person normalt er bosiddende i Danmark. Et andet eksempel kan være, at Forsvarets Efterretningstjeneste under en aflytning af et telefonnummer i udlandet, der f.eks. er kendt for at blive anvendt af militante ekstremister, bliver gjort bekendt med indholdet af en samtale med et telefonnummer i Danmark. Som et tredje eksempel kan nævnes, at en hjemmeside i udlandet, der f.eks. indeholder trusler mod danske soldater i udlandet, viser sig at være oprettet i Danmark eller på anden vis vedligeholdes eller bruges af personer bosiddende i Danmark.

Forholdet skal således ses i lyset af karakteren af de opgaver, som efterretningstjenesterne varetager. Både Forsvarets Efterretningstjeneste og Politiets Efterretningstjeneste varetager opgaver af central sikkerhedsmæssig betydning, og af hensyn til offentlige interesser er det afgørende, at oplysninger ikke går tabt.

Til spørgsmålet om retskendelse skal Forsvarsministeriet bemærke, at Forsvarets Efterretningstjeneste i forbindelse med sin opgavevaretagelse rettet mod udenlandske forhold ikke har brug for retskendelse. Dette hænger sammen med selve karakteren af Forsvarets Efterretningstjenestes opgaver, og den måde tjenesten udfører sine opgaver på. Forsvarets Efterret-

ningstjenestes virksomhed er rettet mod udenlandske forhold, og tjenestens virksomhed er ikke reguleret af retsplejeloven, herunder reglerne om retskendelse, men derimod af forsvarsloven. Det bemærkes endvidere, at det ikke vil være muligt at indføre et krav om retskendelse, der er afgrænset til de særlige tilfælde, hvor Forsvarets Efterretningstjeneste ved varetagelsen af tjenestens opgaver rettet mod udenlandske forhold modtager oplysninger om danske statsborgere eller oplysninger med en dansk vinkel i øvrigt. Dette hænger sammen med, at sådanne oplysninger altid vil komme til Forsvarets Efterretningstjenestes kendskab ved en tilfældighed, jf. ovenstående eksempler.

Forsvarsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens synspunkt vedrørende Forsvarets Efterretningstjenestes behov for at kunne medtage oplysninger om danske statsborgere og personer, der opholder sig i Danmark, som tjenesten modtager som en del af indhentningen mod forhold i udlandet.

Forsvarsministeriet er af den opfattelse, at også Forsvarets Efterretningstjenestes efterretningsmæssige registrering af danske statsborgere, jf. § 13, stk. 3, bør underkastes Wamberg-udvalgets tilsyn. Forsvarsministeriet vil derfor i samarbejde med Wamberg-udvalget tilpasse udvalgets kommissorium således, at udvalget fremover kan foretage det nødvendige tilsyn hermed.

4.1.4. Lovforslagets indhold til § 13, stk. 3, i forsvarsloven

Det foreslås, at der i forsvarslovens § 13, stk. 3, skabes udtrykkelig hjemmel til, at Forsvarets Efterretningstjenestes efterretningsindhentning rettet mod forhold i udlandet også kan medtage oplysninger om danske statsborgere og personer, der opholder sig i Danmark.

Formålet med bestemmelsen er at skabe udtrykkelig hjemmel til, at Forsvarets Efterretningstjeneste, som følge af sin almindelige opgavevaretagelse rettet mod forhold i udlandet, kan medtage oplysninger om danske statsborgere og personer, der opholder sig i Danmark, eller oplysninger, der i øvrigt har en dansk vinkel. Dette kan eksempelvis være oplysninger, der har relationer til terror, spredning af masseødelæggelsesvåben og anden grænseoverskridende kriminalitet.

Bestemmelsen skal i øvrigt ses i sammenhæng med, at der med nærværende lovforslag ligeledes søges tilvejebragt hjemmel til udveksling af oplysninger mellem Forsvarets Efterretningstjeneste og Politiets Efterretningstjeneste

uden, at der i hvert enkelt tilfælde skal foretages en konkret vurdering i forhold til den enkelte oplysning, jf. nærmere nedenfor.

Det samlede ændringsforslag vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste er således en forudsætning for, at efterretningstjenesterne bliver bedre rustet til at forudse trusler mod Danmark.

Bestemmelsen omfatter personoplysninger om både danske og udenlandske statsborgere samt juridiske personer.

Det er ikke med lovforslaget hensigten at udvide Forsvarets Efterretnings-tjenestes opgaveportefølje til at rette fokus mod danske statsborgere eller personer, der opholder sig i Danmark.

4.2. Udveksling af efterretningsmæssige oplysninger mellem efterretnings-tjenesterne

4.2.1. Den tværministerielle arbejdsgruppes anbefalinger og overvejelser

Det fremgår af den tværministerielle arbejdsgruppes rapport, at videregivelse af oplysninger efter arbejdsgruppens opfattelse vanskeliggøres af den konkrete skønsmæssige vurdering, der i hvert enkelt tilfælde skal foretages i forbindelse med videregivelse af personoplysninger. Det anføres, at dette i særlig grad gør sig gældende i det konkrete efterretningsmæssige og operative samarbejde, hvor personoplysninger er hyppigt forekommende, og hvor en hurtig og effektiv videregivelse i særlig grad har betydning. Dette skal ifølge rapporten sammenholdes med, at efterretningsarbejde ofte har karakter af "at lægge et puslespil", hvor enkeltoplysninger ikke nødvendigvis har det belastende indhold, som en videregivelse isoleret set vil kræve, men hvor oplysningen, når den sammenkædes med andre oplysninger, kan være helt afgørende i sin betydning for det terrorforebyggende arbejde.

På bl.a. den baggrund foreslår arbejdsgruppen som anbefaling nr. 3, at der tilvejebringes et særligt lovgrundlag for tjenesternes udveksling af oplysninger, når videregivelsen kan have betydning for varetagelsen af tjenesternes opgaver. Arbejdsgruppen anfører i den forbindelse, at der bør være adgang til, at oplysninger om i Danmark hjemmehørende personer kan udveksles mellem Forsvarets Efterretningstjeneste og Politiets Efterretningstjeneste uden den pågældende persons samtykke og uden en konkret vurdering af hver enkelt oplysningens betydning, når oplysningerne er relateret til terror,

spredning af masseødelæggelsesvåben og anden grænseoverskridende kriminalitet.

Endvidere giver arbejdsgruppen udtryk for, at det vil være en forudsætning for etablering af det center for antiterroranalyse, som der lægges op til i rapportens anbefaling nr. 1, at der sikres et andet og bedre lovgrundlag for udveksling af oplysninger mellem tjenesterne. I den nævnte anbefaling foreslår arbejdsgruppen, at der i Politiets Efterretningstjeneste etableres et center for antiterroranalyse, der kan udarbejde vurderinger af trusler mod det danske samfund på det bredest tænkelige grundlag, og at medarbejdere fra de myndigheder, der er centrale for den samlede danske myndighedsindsats på terrorområdet, placeres sammen her.

4.2.2. Gældende ret

Spørgsmålet om videregivelse af oplysninger mellem efterretningstjenesterne er reguleret af de generelle bestemmelser i forvaltningsloven, idet persondataloven, jf. lovens § 2, stk. 11, ikke finder anvendelse på tjenesternes indsamling og videregivelse af personoplysninger.

4.2.3. Forvaltningsloven og anden lovgivning

Myndigheders adgang efter forvaltningsloven til at videregive oplysninger til andre myndigheder inden for den offentlige forvaltning afhænger af, hvorvidt der er tale om fortrolige oplysninger. Det er den myndighed, der vil videregive oplysninger, som skal afgøre, hvorvidt betingelserne for videregivelse er opfyldt i det konkrete tilfælde.

De relevante bestemmelser findes i forvaltningslovens kapitel 8 (§§ 27-32).

Oplysninger, som ikke er fortrolige, kan som udgangspunkt frit videregives.

Forvaltningslovens § 28 indeholder almindelige regler om forvaltningsmyndigheders adgang til at videregive *fortrolige* oplysninger til andre myndigheder. Bestemmelsen i § 28 bygger på en opdeling af de fortrolige oplysninger i oplysninger om enkeltpersoners *rent private forhold* og andre fortrolige oplysninger (*almindeligt fortrolige oplysninger*).

Karakteren af den fortrolige oplysning har betydning for, hvilke betingelser der skal være opfyldt for, at oplysningen kan videregives til en anden myndighed. Almindeligt fortrolige oplysninger kan således videregives, når det må antages, at oplysningen vil være af væsentlig betydning for den modta-

gende myndigheds virksomhed eller for en afgørelse, som den pågældende myndighed skal træffe, jf. forvaltningslovens § 28, stk. 3. Oplysninger om rent private forhold må derimod kun videregives til en anden forvaltningsmyndighed under de skærpede betingelser, som fremgår af forvaltningslovens § 28, stk. 2.

Efter forvaltningslovens § 32 gælder i øvrigt det generelle princip, at den, der virker inden for den offentlige forvaltning, ikke i den forbindelse må skaffe sig fortrolige oplysninger, som ikke er af betydning for udførelsen af den pågældendes opgaver.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til en ny bestemmelse i retsplejelovens § 110 a, stk. 1, som justitsministeren har fremsat, hvor der er en nærmere gennemgang af forvaltningslovens kapitel 8 med særlig vægt på forvaltningslovens § 28.

Lovgivningen indeholder – udover de almindelige regler i forvaltningsloven – en række særlige regler om videregivelse af oplysninger mellem forvaltningsmyndigheder. Disse regler kan ses som udtryk for, at der i de pågældende sammenhænge har foreligget væsentlige grunde til at fravige de nævnte almindelige regler.

Af betydning for Forsvarets Efterretningstjenestes virksomhed er blandt andet udlændingelovens § 45 a.

Efter bestemmelsen i § 45 a, stk. 1, kan Udlændingestyrelsen, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, Flygtningenævnet og statsamterne uden udlændingens samtykke videregive oplysninger fra en sag omfattet af udlændingeloven til politiets og forsvarets efterretningstjenester i det omfang, videregivelsen kan have betydning for tjenesternes varetagelse af sikkerhedsmæssige opgaver.

Det er endvidere i udlændingelovens § 45 a, stk. 2, fastsat, at tjenesterne uden udlændingens samtykke kan videregive oplysninger om en udlænding til Udlændingestyrelsen, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, Flygtningenævnet og statsamterne i det omfang, videregivelsen kan have betydning for disse myndigheders behandling af en sag efter udlændingeloven.

Endelig fremgår det af § 45 a, stk. 3, at efterretningstjenesterne uden ud-lændingens samtykke indbyrdes kan udveksle oplysninger som nævnt i stk. 1 og 2.

4.2.4. Gældende rets betydning for udveksling af oplysninger mellem efterretningstjenesterne

I forhold til udveksling af oplysninger mellem politiets og forsvarrets efterretningstjenester vil der som følge af karakteren af de to tjenesters opgaver ofte være tale om fortrolige oplysninger. Det betyder, at det i almindelighed vil afhænge af forvaltningslovens § 28, om der kan ske videregivelse af de pågældende oplysninger.

Af gennemgangen under punkt 4.2.3. ovenfor følger, at der i den forbindelse skal foretages en sondring mellem almindeligt fortrolige oplysninger og oplysninger om rent private forhold, da betingelserne for videregivelse af de to kategorier af fortrolige oplysninger efter forvaltningslovens § 28 er forskellige. Bestemmelsen i § 28 vil imidlertid – både for almindeligt fortrolige oplysninger og for oplysninger om rent private forhold – i denne sammenhæng føre til, at der skal foretages en konkret vurdering af, med hvilken styrke hensynet til f.eks. bekæmpelse af terrorisme taler for, at oplysningerne videregives.

4.2.5. Forsvarsministeriets overvejelser

Forvaltningslovens regler om udveksling af oplysninger mellem forvaltningsmyndigheder bygger på generelle og principielle overvejelser om afvejningen af de forskellige hensyn, der gør sig gældende på området.

I den forbindelse skal der peges på, at den nærmere konkrete vurdering, som efter de nævnte almindelige regler i forvaltningsloven vil skulle foretages ved udveksling af fortrolige oplysninger mellem politiets og forsvarrets efterretningstjenester i almindelighed vil føre til, at de pågældende oplysninger lovligt kan videregives.

Dette hænger navnlig sammen med karakteren af de opgaver, som Forsvarets Efterretningstjeneste og Politiets Efterretningstjeneste varetager. Det fremgår af forsvarslovens § 13, stk. 2, at Forsvarets Efterretningstjeneste har til opgave at indsamle, bearbejde og formidle informationer i udlandet af betydning for Danmarks sikkerhed, herunder for danske enheder mv. i udlandet. Politiets Efterretningstjeneste har til opgave at overvåge, forebygge

og modvirke foretagender og handlinger, som må antages at rumme en fare for rigets selvstændighed og sikkerhed samt den lovlige samfundsorden.

Der er for begge tjenesters vedkommende tale om varetagelse af opgaver af helt central sikkerhedsmæssig betydning, og der vil derfor i almindelighed være afgørende offentlige interesser, som taler for videregivelse af oplysninger, der har betydning for tjenesternes varetagelse af disse opgaver.

Den tværministerielle arbejdsgruppe anfører i sin rapport, at en række forhold taler for, at efterretningstjenesterne – uden at der i hvert enkelt tilfælde skal foretages en nærmere konkret vurdering i forhold til den enkelte oplysning – bør have adgang til at udveksle oplysninger. Arbejdsgruppen har i den forbindelse bl.a. peget på de usikkerhedsmomenter og det tidsforbrug, som de gældende regler er forbundet med for efterretningstjenesterne.

I lovgivningen er der allerede i dag en række bestemmelser, som på særlige områder fraviger de generelle forvaltningsretlige regler, og som skaber mulighed for videregivelse og indhentelse af oplysninger, uden at der i det enkelte tilfælde skal indhentes samtykke eller foretages en konkret interesseafvejning. Det gælder bl.a. udlændingelovens § 45 a vedrørende efterretningstjenesternes adgang til oplysninger i udlændingesager. Det er således ikke usædvanligt, at der på givne områder er fundet at gøre sig så væsentlige hensyn gældende, at de generelle regler i forvaltningsloven i et vist omfang bør fraviges.

Forsvarsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens synspunkter om behovet for, at efterretningstjenesterne kan udveksle oplysninger, når det kan have betydning for varetagelse af tjenesternes opgaver.

4.2.6. Lovforslagets indhold til § 13, stk. 4, i forsvarsloven

Det foreslås, at der i forsvarsloven § 13, stk. 4, skabes hjemmel til, at Forsvarets Efterretningstjeneste – uden at der i hvert enkelt tilfælde skal foretages en nærmere, konkret vurdering i forhold til den enkelte oplysning – kan videregive oplysninger til Politiets Efterretningstjeneste.

Udveksling af oplysninger kan ske elektronisk såvel som manuelt.

Med hensyn til videregivelse af oplysninger til Politiets Efterretningstjeneste foreslås det i § 13, stk. 4, at Forsvarets Efterretningstjeneste kan videregive oplysninger til Politiets Efterretningstjeneste i det omfang, videregivelsen

kan have betydning for enten varetagelse af Forsvarets Efterretningstjenestens opgaver eller varetagelse af Politiets Efterretningstjenestens opgaver.

Bestemmelsen gør det muligt at udveksle oplysninger mellem Forsvarets Efterretningstjeneste og Politiets Efterretningstjeneste, uden at der i hvert enkelt tilfælde skal foretages en nærmere konkret vurdering i forhold til de pågældende oplysninger.

Det er dog en betingelse for, at der kan ske videregivelse af oplysninger til Politiets Efterretningstjeneste, at videregivelsen enten kan have betydning for varetagelse af Forsvarets Efterretningstjenestens opgaver eller for varetagelse af Politiets Efterretningstjenestens opgaver.

Betingelsen skal ses i forlængelse af det almindelige princip i forvaltningslovens § 32, hvorefter den, der virker inden for den offentlige forvaltning, ikke må skaffe sig fortrolige oplysninger, som ikke er af betydning for udførelsen af den pågældendes opgaver.

Bestemmelsen i § 13, stk. 4, omfatter alle oplysninger. Det betyder, at der med hjemmel i bestemmelsen kan videregives både ikke-fortrolige og fortrolige oplysninger, herunder oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold. Bestemmelsen omfatter tillige oplysninger om såvel enkeltpersoner og juridiske personer som andre oplysninger. Med hensyn til personoplysninger skal det bemærkes, at bestemmelsen giver mulighed for at videregive oplysninger om både danske og udenlandske statsborgere.

Om forholdet til anden lovgivning bemærkes, at bestemmelsen i § 13, stk. 4, bygger på, at spørgsmålet om, hvorvidt det er berettiget at videregive og indhente oplysninger i de tilfælde, der er omfattet af bestemmelsen, skal bedømmes efter § 13, stk. 4, og *ikke* efter de regler om videregivelse mv. i navnlig forvaltningslovens § 28.

Det bemærkes dog, at de særlige videregivelsesregler i udlændingelovens § 45 a, jf. omtalen heraf ovenfor under pkt. 4.2.3., forudsættes opretholdt. I de tilfælde, hvor der undtagelsesvis måtte være ansøgningssager hos tjenesterne, vil bestemmelsen i § 13, stk. 4, endvidere ikke gå forud for forvaltningslovens § 29 om indhentelse af oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold i ansøgningssager. Heller ikke forvaltningslovens § 30 der bl.a. indebærer begrænsninger i adgangen til at videregive oplysninger ind-

hentet til brug for udarbejdelse af statistik eller videnskabelige undersøgelser fortrænges af § 13, stk. 4.

Formålet med bestemmelsen i § 13, stk. 4, er at skabe grundlag for, at Forsvarets Efterretningstjeneste og Politiets Efterretningstjeneste kan udveksle oplysninger, uden at der i hvert enkelt tilfælde skal foretages en nærmere konkret vurdering i forhold til den enkelte oplysning.

Bestemmelsen i § 13, stk. 4, vil – foruden af hensyn til varetagelse af Politiets Efterretningstjenestes opgaver – kunne anvendes som grundlag for videregivelse af oplysninger i det omfang, videregivelsen kan have betydning for Forsvarets Efterretningstjenestes opgaver.

Bestemmelsen i stk. 4 må ses i sammenhæng med den bestemmelse, der ved det lovforslag, som justitsministeren samtidig har fremsat, foreslås indsat i retsplejeloven om videregivelse af oplysninger fra Politiets Efterretningstjeneste til Forsvarets Efterretningstjeneste. I lyset af bestemmelsens formål – at tilvejebringe et hensigtsmæssigt retsgrundlag for et tæt og løbende samarbejde mellem de to tjenester – er det fundet mest hensigtsmæssigt, at bestemmelserne om den indbyrdes udveksling af oplysninger mellem tjenesterne så vidt muligt udformes i sammenhæng med hinanden.

5. Andre Bestemmelser

I § 18 ændres § 114, stk. 2, til § 114 d. Bestemmelsen i straffelovens § 114 d svarer indholdsmæssigt til den tidligere § 114, stk. 2. Bestemmelsen fastslår, at den, som, uden at forholdet omfattes af straffelovens §§ 114-114 c, deltager i en ulovlig militær organisation eller gruppe, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Det er ikke en betingelse for anvendelse af straffelovens § 114 d, at sammenslutningen er organiseret med ulovligt formål for øje, men derimod, at den er af militær karakter. Om en organisation eller gruppe er militær afgøres af domstolene.

§ 20 ophæves, da de her anførte midlertidige straffebestemmelser alene har haft gyldighed frem til den 1. juli 2001. Bestemmelsen i § 20 blev indsat i den gældende forsvarslov som en overgangsbestemmelse, som følge af, at forsvarsloven trådte i kraft den 1. marts 2001, mens lov nr. 433 af 31. maj 2000 om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennem-

førelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. først trådte i kraft den 1. juli 2001. Overgangsbestemmelsen medførte, at der i perioden 1. marts 2001 til 1. juli 2001 kunne idømmes hæftestraf for overtrædelse af de i § 20 omtalte bestemmelser. Efter ikrafttrædelsen af lov nr. 433 af 31. maj 2001 er overgangsbestemmelsen i § 20 ikke længere relevant.

6. Konsekvenser

6.1. Økonomiske konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ingen økonomiske konsekvenser for det offentlige.

6.2. Administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for det offentlige.

6.3. Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ingen økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

6.4. Administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6.5. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

6.6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

6.7. Forhold til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

6.8. Hørte myndigheder og organisationer

Lovforslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer: Statsansattes Kartel, Hærens konstabel- og korporalforening, Tjenestemænds og overenskomstansattes kartel, Centralforeningen for stampersonel, Akademikernes centralorganisation, Hovedorganisationen af officerer i Danmark, Foreningen af forsvarets auditørfuldmægtige, Statstjenestemændenes centralorganisation II, Foreningen af forsvarets auditører, Advokatrådet, Institut for Menneskerettigheder, Landsforeningen af beskikede advokater, Det Kriminalpræventive Råd, Dansk Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Statsministeriet, Udenrigsministeriet, Justitsministeriet, Finansministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet, Transport- og

Energiministeriet, Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, Rigsombudet på Færøerne, Færøernes Landsstyre, Lagmandskontoret, Rigsombudsmanden i Grønland, Grønlands Hjemmestyre, Søfartsstyrelsen, Forsvarskommandoen, Hjemmeværnskommandoen, Forsvarets Efterretningstjeneste, Forsvarets Auditørkorps.

6.9. Sammenfattende skema

Vurdering af konsekvenser af lovforslaget

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/ merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for det offentlige.	Ingen.	Ingen.
Administrative konsekvenser for det offentlige.	Ingen.	Ingen.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.	Ingen.	Ingen.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet.	Ingen.	Ingen.
Miljømæssige konsekvenser.	Ingen.	Ingen.
Administrative konsekvenser for borgerne.	Ingen.	Ingen.
Forholdet til EU-retten.	Ingen.	Ingen.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (forsvarslovens § 5)

Formålet med den ændrede ordlyd i § 5 er at opdatere forsvarrets fokusområder, som grundet udviklingen i den globale udenrigs- og sikkerhedspolitiske situation ikke længere udelukkende relaterer sig til de central- og østeuropæiske lande, men nu til lande i og uden for NATO i såvel Danmarks nær-område som globalt.

Til nr. 2 (forsvarslovens § 7 a)

Bestemmelsen er ny og formålet er at fastslå, at det overordnede koordinerende ansvar for søredningstjenesten i danske farvande påhviler forsvarsministeren.

Til nr. 3 (forsvarslovens § 12, stk. 1)

Bestemmelsen justeres, så den er i overensstemmelse med NATO's kommandostruktur og de gældende delegeringsbeføjelser. Af hensyn til en lovtekstmæssig sikring af evt. fremtidige organisationsændringer i NATO er det fundet hensigtsmæssigt at ændre lovens bestemmelser, så der alene henvises til "NATO's øverstkommanderende for De Fælles Forsvarsstyrker".

Til nr. 4 (forsvarslovens § 12, stk. 3)

Bestemmelsen ophæves, idet den beredskabsmæssige foranstaltning er afskaffet den 1. januar 2005.

Til nr. 5 (forsvarslovens § 13, stk. 3)

Formålet med bestemmelsen er at skabe udtrykkelig hjemmel til, at Forsvarets Efterretningstjeneste kan medtage oplysninger om danske statsborgere og personer, der opholder sig i Danmark. Der henvises til forslagets almindelige bemærkninger i punkt 4.1. ovenfor.

Forsvarsministeriet er af den opfattelse, at også Forsvarets Efterretningstjenestes efterretningsmæssige registrering af danske statsborgere, jf. § 13, stk. 3, bør underkastes Wamberg-udvalgets tilsyn. Forsvarsministeriet vil derfor i samarbejde med Wamberg-udvalget tilpasse udvalgets kommissorium således, at udvalget fremover kan foretage det nødvendige tilsyn hermed.

Til nr. 6 (forsvarslovens § 13, stk. 4)

Formålet med bestemmelsen er at skabe grundlag for, at Forsvarets Efterretningstjeneste kan videregive oplysninger til Politiets Efterretningstjeneste, uden at der i hvert enkelt tilfælde skal foretages en nærmere konkret vurdering i forhold til den enkelte oplysning.

Bestemmelsen omfatter både ikke-fortrolige og fortrolige oplysninger, herunder oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold.

Videregivelse af oplysninger efter bestemmelsen i stk. 4 kan ske på den betingelse, at oplysningerne kan have betydning for varetagelse af Politiets Efterretningstjenestes opgaver eller Politiets Efterretningstjenestes opgaver. Der henvises til forslagets almindelige bemærkninger i punkt 4.2. ovenfor.

Til nr. 7 (forsvarslovens § 18)

I § 18 ændres § 114, stk. 2, til § 114 d. Bestemmelsen i straffelovens § 114 d svarer indholdsmæssigt til den tidligere § 114, stk. 2. Bestemmelsen fastslår, at den, som, uden at forholdet omfattes af straffelovens §§ 114-114 c, deltager i en ulovlig militær organisation eller gruppe, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Til nr. 8 (forsvarslovens § 20)

§ 20 ophæves, da de her anførte midlertidige straffebestemmelser alene har haft gyldighed frem til den 1. juli 2001. Bestemmelsen i § 20 blev indsat i den gældende forsvarslov som en overgangsbestemmelse, som følge af, at forsvarsloven trådte i kraft den 1. marts 2001, mens lov nr. 433 af 31. maj 2000 om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. først trådte i kraft den 1. juli 2001. Overgangsbestemmelsen medførte, at der i perioden 1. marts 2001 til 1. juli 2001 kunne idømmes hæftestraf for overtrædelse af de i § 20 omtalte

bestemmelser. Efter ikrafttrædelsen af lov nr. 433 af 31. maj 2001 er overgangsbestemmelsen i § 20 ikke længere relevant.

Til § 2

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelse i Lovtidende.

Til § 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om forsvarets formål, opgaver og organisation mv. foretages følgende ændring:

1. § 5 affattes således:

§ 5. Forsvaret skal kunne deltage i fremmede opgaver samt dialog og samarbejde på det forsvarsmæssige område med lande uden for NATO med særlig vægt på de central- og østeuropæiske lande.

"§ 5. Forsvaret skal kunne deltage i tillidsskabende og stabilitetsfremmende opgaver samt dialog og samarbejde på det forsvarsmæssige område med lande i og uden for NATO i såvel Danmarks nærområde som globalt."

2. I § 7 indsættes som *stk. 2*:

"Stk. 2. Forsvarsministeren har det overordnede koordinerende ansvar for søredningstjenesten i danske farvande."

3. § 12, *stk. 2*, affattes således:

§ 12, stk. 2. Forsvarschefen kan efter bemyndigelse fra forsvarsministeren delegere dele af sin kommando over militære styrker m.v., der indsættes til løsning af opgaver i NATO-regi, jf. § 3, til NATO's øverstkommanderende for Den Fælles Forsvarsstyrke i Europa (SACEUR) eller til NATO's øverstkommanderende for De Fælles Forsvarsstyrker i Atlantområdet (SACLANT).

"Stk. 2. Forsvarschefen kan efter bemyndigelse fra forsvarsministeren delegere dele af sin kommando over militære styrker m.v., der indsættes til løsning af opgaver i NATO-regi, jf. § 3, til NATO's øverstkommanderende for De Fælles Forsvarsstyrker."

4. § 12, stk. 3, ophæves.

5. I § 13 indsættes som *stk. 3*.

"Stk. 3. Ved Forsvarets Efterretningstjenestes indhentning rettet mod forhold i udlandet kan tjenesten medtage oplysninger om danske statsborgere samt personer, der opholder sig i Danmark."

6. I § 13 indsættes som *stk. 4*.

"Stk. 4. Forsvarets Efterretningstjeneste kan videregive oplysninger til Politiets Efterretningstjeneste i det omfang, videregivelsen kan have betydning for varetagelse af tjenesternes opgaver."

7. I § 18, *stk. 1*

§ 18. Overtrædelse af § 16 straffes efter straffelovens § 114, stk. 2.

"Overtrædelse af § 16 straffes efter straffelovens § 114 d."

§ 20. Frem til den 1. juli 2001 kan i forskrifter, der udfærdiges i medfør af § 17, stk. 1, nr. 2 og 3, tillige fastsættes straf af hæfte for overtrædelse af bestemmelserne i forskrifterne.

Stk.2. Frem til den 1. juli 2001 kan den, der undlader at efterkomme forbud eller påbud udstedt i medfør af § 17, stk. 1, nr. 2 eller 3 tillige straffes med hæfte.

8. § 20 ophæves.

§ 2

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelse i Lovtidende.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilliger.